

Arhitekturni natečajji

Ključno politično orodje, ki združuje kakovostne in gospodarske prednosti

Skupna izjava ACE in UIA ob konferenci ACE X ARCH-E o arhitekturnih natečajih, ki je potekala 23. aprila 2026 v Bruslju

Arhitekturni natečajji so preizkušeno orodje za doseganje kakovosti v grajenem okolju. Temeljijo na jasnih postopkih, neodvisni strokovni oceni in enakopravni obravnavi udeležencev, njihov cilj pa je izbrati najboljšo rešitev za dano nalogo.

Evropski svet arhitektov (ACE) in Mednarodna zveza arhitektov (UIA) ponovno potrjujeta svojo zavezanost tem načelom in njihovi dosledni uporabi ter pozivata javne organe in zasebne naročnike, naj si prizadevajo za kakovost, inovativnost in odličnost oblikovanja prek arhitekturnih natečajev.

Poleg koristi, ki jih arhitekturni natečajji ponujajo naročnikom, tekmovalcem in družbi, kot so navedene v skupni **deklaraciji Arhitekturni natečajji: ključno politično orodje za zagotavljanje kakovosti v grajenem okolju**, predstavljeni v okviru konference o mednarodnih arhitekturnih natečajih, ki sta jo UIA in ACE organizirala 25. oktobra 2019 na sedežu UNESCO v Parizu, je projekt ARCH-E razkril dodatne prednosti.

Gospodarske in družbene prednosti

Najnovejši podatki in študije¹ jasno kažejo, da so arhitekturne rešitve, razvite v okviru natečajev, ekonomsko ugodnejše in se izvedejo v krajšem časovnem okviru kot projekti, uresničeni prek drugih oblik javnih naročil. Za polno izkoriščanje potenciala arhitekturnih natečajev so potrebna natančna priprava procesa in jasni postopkovni standardi.

Večja sprejemljivost projektov

Mehanizmi, ki ocenjujejo izvedljivost projekta ter kakovost natečajne naloge in postopka, zagotavljajo pregledno in učinkovito javno naročanje v vseh fazah procesa. Poleg tega usmerjeni participativni procesi omogočajo sodelovalne oblike prenosa znanja med različnimi skupinami zainteresiranih strani, kar izboljša natečajno nalogo z usklajevanjem interesov uporabnikov, vključno z javnostjo. Večja sprejemljivost projektov, ki je posledica preglednih postopkov, v katere so prek participativnih procesov vključeni državljani, je cenjena korist za vse zainteresirane strani.

⁽¹⁾ Analiza vseh prijav na 40 arhitekturnih natečajev, izvedena v okviru ARCH-E: Poglavje 2 Bele knjige ARCH-E |

Primernost in ustreznost za velike in majhne projekte

Poleg velikih in izjemnih projektov so ADC primerni tudi za majhne projekte, pod pogojem, da je zahtevana zavezanost razumna tako za organizatorje kot za udeležence. Majhni projekti imajo pomemben vpliv na grajeno okolje, s katerim se srečujemo vsak dan, in predstavljajo znaten delež občinskih proračunov.

Natečajni kot gonilna sila inovacij

ACE in UIA poudarjata kulturno razsežnost ADC-jev in pomen zagotavljanja pogojev, ki jim omogočajo, da izpolnjujejo svojo vlogo gonilcev inovacij.

Dostopnost | ADC morajo biti dostopni vsem arhitektom, ne glede na pretekle izkušnje ali finančne zmožnosti. To omogoča inovacije in olajšuje dostop na trg za nastajajoče talente, hkrati pa ohranja konkurenčnost v globalnem kontekstu.

Dosegljivost | Ravnovesje med programom in obsegom dela je ključni dejavnik, ki zagotavlja, da lahko arhitekturni natečaji služijo kot laboratorij za iskanje najboljših rešitev za zapletene izzive našega časa. Natečaji morajo za udeležence ostati razumni tako v smislu časa kot stroškov. Stroka si v korist naročnika močno prizadeva, saj pogosto na lastne stroške pripravi več rešitev za oceno.

Prožnost | Navodila in opis naloge morajo tekmovalcem omogočati zadostno svobodo pri razlagi in ne smejo narekovati rešitve. Zmagovalni projekt se bo po natečaju nadalje razvijal.

ACE in UIA skupaj priporočata izvajanje poštenih natečajev in spodbujanje kulture tekmovanja.